

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคและลักษณะพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2542 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 6,636 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เลือกมาจากนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2542 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ทั้งหมด 9 คณะวิชา จำนวน 995 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (sample random sampling) ตามหลักการวิจัยเบื้องต้น (วิกิตำนา ศรีไพโรจน์, 2527 : 78-79) ดังขั้นตอนต่อไปนี้
 - 2.1 กำหนดเกณฑ์จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มคือ
 - 2.1.1 คณะที่มีนักศึกษามากกว่า 1,000 คน ทำการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 ของนักศึกษาทั้งหมด
 - 2.1.2 คณะที่มีนักศึกษาน้อยกว่า 1,000 คน ทำการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 15 ของนักศึกษาทั้งหมด
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาเพศชายและหญิงรวมทั้งหมด 995 คน คือ
 - 2.2.1 เพศชาย จำนวน 165 คน
 - 2.2.2 เพศหญิง จำนวน 830 คน
 - 2.3 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเพื่อเลือกนักศึกษา แต่ละคณะวิชาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยแบ่งเป็นปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยสิ่งแวดล้อมและลักษณะพฤติกรรมการบริโภค มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและมาตราส่วนประเมินค่า แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 13 ข้อ สอบถามในเรื่องต่อไปนี้

1. เพศ
2. อายุ
3. ศาสนา
4. คณะ
5. ชั้นปีที่ศึกษา
6. ลักษณะของครอบครัว
7. จำนวนสมาชิกในครอบครัว
8. อาชีพหลักของครอบครัว
9. รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน
10. รายจ่ายโดยเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน
11. ที่พักอาศัยในปัจจุบัน
12. ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาต่อเดือน
13. รายรับของนักศึกษาที่ได้ต่อเดือน

ส่วนที่สอง แบบสำรวจความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภค มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และมีมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามในด้าน

1. ปัจจัยพื้นฐาน
 - 1.1 ความต้องการของผู้บริโภค เป็นแบบเลือกตอบจำนวน 8 ข้อ
 - 1.2 แรงจูงใจ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 10 ข้อ
 - 1.3 บุคลิกภาพ เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ
 - 1.4 การรู้ เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 3 ข้อ
2. ปัจจัยสิ่งแวดล้อม
 - 2.1 อิทธิพลของครอบครัว เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 6 ข้อ
 - 2.2 อิทธิพลของสังคม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 8 ข้อ
 - 2.3 อิทธิพลของธุรกิจ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 8 ข้อ
 - 2.4 อิทธิพลของวัฒนธรรม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 6 ข้อ
 - 2.5 อิทธิพลของเศรษฐกิจหรือรายได้ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่สาม ลักษณะพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 15 ข้อ เพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคตามเพศและคณะวิชา

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี คือ

1.1 ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมและกระบวนการด้านจิตใจของแต่ละบุคคล

1.2 ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาสังคม เป็นการศึกษาถึงวิธีการที่บุคคลมีอิทธิพลและได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม

1.3 ทฤษฎีด้านมนุษยวิทยา เป็นการศึกษาบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของเขา เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้จะนำมาสรุปเป็นกรอบเนื้อหาในด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคและลักษณะพฤติกรรมการบริโภค

2. เขียนข้อคำถามในแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามไปทดสอบกับนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 100 คน ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2541 และนำผลมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา) ด้วยโปรแกรม SPSS (Statistic package for social sciences) โดยมีผลสรุปดังนี้

3.1 ทำการทดสอบครั้งแรกกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .82

3.2 ทำการปรับปรุงแบบสอบถามใหม่แล้วทำการทดสอบครั้งที่สอง กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .89

4. ทำการปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำไปรวบรวมข้อมูลทำการวิจัยต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาความเชื่อมั่น และปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 1,000 ชุด ไปแจกนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนในรายวิชาต่างๆ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2542 และทำการรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์และใช้ได้จริงที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างตอบกลับมาจำนวน 995 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.5 มาทำการแจกแจงข้อมูลเพื่อหาผลสรุปของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลแบบคำนวณหาค่าร้อยละไว้เป็น 2 รูปแบบตามลักษณะข้อคำถาม ดังนี้

1. คำถามที่ตอบได้ 1 คำตอบ คิดเปอร์เซ็นต์ตามฐานร้อยละกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 995 คน

2. คำถามที่ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple Responses) คิดเปอร์เซ็นต์ตามฐานร้อยละ โดยเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างจำนวนคำตอบแต่ละตัวเลือกกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดซึ่งอาจทำให้ผลรวมของจำนวนร้อยละมีค่ามากกว่า 100

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์และใช้ได้จริงจำนวน 995 ฉบับ ไปทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ SPSS ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ทำการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. เหตุผลในการตัดสินใจบริโภคของนักศึกษาต่อปัจจัยพื้นฐาน และปัจจัยสิ่งแวดล้อม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและประเมินระดับช่วงค่าเฉลี่ย โดยมีสูตรของการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สูตรการหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ \bar{X})

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

สูตรการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ SD)

$$SD = \sqrt{\frac{\sum f(x - \bar{X})^2}{N}}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ย

X = ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = ผู้ตอบแบบสอบถาม

f = จำนวนความถี่ของแต่ละค่าตัวเลขหรือคะแนน

fx = ผลคูณระหว่างค่าตัวเลขหรือคะแนนกับความถี่ของค่าตัวเลขหรือคะแนน

$\sum fx$ = ค่า fx ทั้งหมดรวมกัน

SD = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

R = ระดับของค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

4.50 - 5.00 มากที่สุด

3.50 - 4.49 มาก

2.50 - 3.49 ปานกลาง

1.50 - 2.49 น้อย

1.00 - 1.49 น้อยที่สุด

3. การศึกษาลักษณะพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ